

Jongerendienst 9 maart 2008, Gereformeerde Kerk Siddeburen

Filmfragmenten uit:

- Pirates of the Caribbean, The curse of the Black Pearl
- An Inconvenient truth

Bijbelfragment:

- Lucas 12: 15-21

DE VLOEK VAN HET GOUD

Gemeente van Christus,
Jongeren en ouderen,

Afgelopen week kwamen piraten in het nieuws: voor de kust van Afrika opereren zwaar bewapende piraten op Jet Ski's en soms zelfs met grote schepen. Ze roven de waardevolle spullen van vrachtschepen die onder de kust van Afrika onderweg zijn naar Europa. Wie denkt dat piraterij alleen iets is uit jongensboeken of op z'n best van geschiedenisboeken, heeft het mis.

Wie trouwens 'piraten' zegt denkt al snel aan de succesvolle filmserie '*Pirates of the Caribbean*'. Nadat de makers het enorme succes van 'The curse of the Black Pearl' (2003) zagen, bedachten ze zich geen moment en maakten plannen voor een tweede en derde film, die in 2006 en 2007 uitkwamen. Ook dat waren weer kaskrakers. Persoonlijk vond ik de eerste de beste, omdat daar nog het meeste verhaal in zat.

Wie heeft deze films (of één ervan) gezien?

De film dankt zijn succes in hoge mate aan de drie hoofdrolspelers: Johnny Depp als kapitein Jack Sparrow, de mooie Keira Knightly als Elizabeth Swann en Orlando Bloom als Will Turner. Maar ook de bijzonder sfeer van de krakende zeilschepen, de

woeste wateren van het Caribisch gebied en de spanning van het verhaal laten de kijker niet los.

Waarom nou deze filminformatie in een kerkdienst. Dat zal ik je vertellen! Maar daarvoor gaan we eerst kijken. Ik zal je op weg helpen in het verhaal. We maken in de film kennis met de beste piraat die er ooit is geweest: kapitein Jack Sparrow. Kijk maar eens hoe hij een schip kaapt en doorgewinterde en gewapende zeelieden te kijk zet...

[fragment 1 – Jack Sparrow en Will Turner kapen de Interceptor]

Deze Jack Sparrow is, zo ontdekken we in de film zijn eigen schip kwijtgeraakt: ‘The Black Pearl’ – het snelste schip dat er is. Bezeten als ze zijn door de jacht op een bijzondere schat gooit de bemanning hun eigen kapitein Jack Sparrow overboord. Ze droppen hem op een onbewoond eiland in de oceaan en verwachten hem nooit weer terug te zien. Dat zal heel anders lopen.

Intussen vergrijpt de bemanning zich inderdaad aan de schat die ze weten te vinden: het Astekengoud van de Spaanse generaal Cortes. Wat ze dan nog niet weten is dat dit goud vervloekt is... wie ervan neemt zal zijn ziel verliezen. De bemanning komt onder een vreselijke vloek: niets kan hen meer verzadigen, niets kan hen meer bevredigen... Kijk en luister naar hoe kapitein Barbossa (de nieuwe kapitein van The Black Pearl) uitlegt wat er is gebeurd.

[fragment 2 – Kapitein Barbossa legt het geheim van het goud uit aan Elizabeht Swann]

Een vreselijke vloek: eten wordt als as in hun mond, geen drank, geen eten, geen enkel pleziertje kan hen meer bevredigen. Ze voelen niets meer en zijn eigenlijk meer dood dan levend. Daarom verlangt kapitein Barbossa zo ontzettend naar zijn appeltje...

Maar ze hebben ontdekt hoe de vloek kan worden opgeheven. Als ze al het goud, alle 881 stukken goud terugbrengen naar de kist waar het vandaan kwam, dan kan het weer goed komen. En, o ja, er zal dan ook bloed moeten vloeien... het bloed van degene die eigenaar was van het laatste stuk goud. En laat nou de mooie Elizabeth dat stuk goud hebben, als een sieraad om haar nek. Dat is de reden dat de piraten haar hebben

gegijzeld. Ze willen niet alleen dat laatste stuk goud terugbrengen... haar bloed zal ook moeten vloeien – denken ze.

*

En nu nog eens de vraag: waarom dit allemaal in de kerk? Nu kan ik het je vertellen! Allereerst omdat we dit verhaal ook in de bijbel tegenkomen. Nee, niet over Piraten, maar over een vreselijk rijke herenboer. Luister maar eens naar de lezing:

Lucas 12:15-21: [Jezus] zei tegen hen: ‘Pas op, hoed je voor iedere vorm van hebzucht, want iemands leven hangt niet af van zijn bezittingen, zelfs niet wanneer hij die in overvloed heeft.’ 16 En hij vertelde hun de volgende gelijkenis: ‘Het landgoed van een rijke man had veel opgebracht, 17 en daarom vroeg hij zich af: Wat moet ik doen? Ik heb geen ruimte om mijn voorraden op te slaan. 18 Toen zei hij bij zichzelf: Wat ik zal doen is dit: ik breek mijn schuren af en bouw grotere, waar ik al mijn graan en goederen kan opslaan, 19 en dan zal ik tegen mezelf zeggen: Je hebt veel goederen in voorraad, genoeg voor vele jaren! Neem rust, eet, drink en vermaak je. 20 Maar God zei tegen hem: “Dwaas, nog deze nacht zal je leven van je worden teruggevorderd. Voor wie zijn dan de schatten die je hebt opgeslagen?” 21 Zo vergaat het iemand die schatten verzamelt voor zichzelf, maar niet rijk is bij God.’

We zingen, voor we verder gaan: Gezang 350

Hoor je dat? Ook deze man had alles naar zich toegehaald. Het was altijd maar weer ‘meer-meer-meer’. Genoeg was niet genoeg. Hij bouwde schuren en alles wat hij had bewaarde hij voor zichzelf. Het was zijn grote droom: zoveel hebben dat je je nooit meer zorgen hoefde te maken. Dan kon hij achterover leunen, een dikke sigaar opsteken, benen op tafel... Lang leve de lol!

Maar hij verliest er ook wat bij. Er staat in onze vertaling: ‘dwaas, nog deze nacht zal je leven van je worden teruggevorderd’. Eigenlijk staat er: ‘je ziel’. Je zult je ziel erbij verliezen. En ik geloof niet dat dat een soort straf van God is die hem dan een hak wil zetten, maar dat dat is hoe het werkt. Dat is ook wat Jezus zegt: ‘Zo vergaat het iemand die schatten verzamelt voor zichzelf en niet rijk is bij God’.

Ik geloof dat het niet zo moeilijk is om ons dat voor te stellen. Sterker nog: misschien hebben wijzelf hier ook wel last van. We kennen dat toch? We hebben een prima

mobieltje, maar na een jaar willen we een nieuwe, een hippere. We hebben een MP3-speler van 2 Gb, maar ja als iedereen rondloopt met een van 30 Gieg... We rijden in een prima auto, maar het nieuwste model is mooier. Onze TV doet het nog prima, maar het beeldscherm is niet breed genoeg of niet plat genoeg. We willen steeds meer en meer.

En dat geldt niet alleen voor ons. Zo leven wij met z'n allen in het Westen. We hebben steeds meer nodig. Meer olie, meer elektriciteit, meer plastic, meer hout, meer staal. En dus nemen we dat. We putten de bodem uit, we kappen de oerwouden, we stoken de olie erdoor als bezetenen, we laten kinderen voor een euro per dag werken voor onze gadgets... Wij roven van de aarde, wij roven van de arme werelddelen en wij roven van toekomstige generaties. We nemen alleen maar en we geven niets terug.

Dat is precies wat een piraat ook doet: *'Take what you can – give nothing back!'* Wij zijn net zulke piraten als in de film. Wij zijn net als de rijke man in het verhaal van Jezus. Zie je de overeenkomst?

Maar die overeenkomst gaat nog veel verder. Want als je goed kijkt, lijden wij aan dezelfde vloek als de piraten van 'The Caribbean': niets kan ons nog werkelijk bevredigen. Reclames vertellen het ons ook: wat je gister goed vond is vandaag niet meer goed – je moet iets nieuws. 'Nu nog beter!' 'Vernieuwde formule!' Maar je *weet* dat je overmorgen weer ontevreden bent. Wij voelen ook niets meer, we zijn verslaafd geraakt aan spullen, aan consumeren, aan *meer-meer-meer*. En we voelen steeds minder – steeds minder!

Die vloek heeft grote gevolgen: we maken het voor toekomstige generaties bijna onmogelijk nog te leven op onze planeet. We putten de aarde uit, we vervuilen de lucht en het land, we vergiftigen de oceanen. De aarde warmt op, warmt zo dramatisch op dat het leven over 50 of 100 jaar misschien niet eens meer mogelijk is. En waar het beruchte rapport 'Grenzen aan de groei' van de Club van Rome in 1972 misschien nog kon worden opgevat als een sombere voorspelling van een aantal al te radicalen milieufanaten - wat het beslist niet was trouwens! -, daar is nu bijna iedereen het er wel over eens: ons klimaat verandert dramatisch en dat komt door onze manier van leven.

Kijk maar eens naar wat Al Gore daarover vertelt, in zijn film ‘An inconvenient truth’. Al Gore was de democratische presidentskandidaat die in 2000 nipt en met een rechtszaak verloor van zijn republikeinse tegenkandidaat George W. Bush... de huidige president van Amerika. Hij maakte de film in 2005. Kijk eens wat hij zegt over de gevolgen van de opwarming als het gaat om de zeespiegel...

[fragment 3- Al Gore wijst op de gevolgen van de stijging van de zeespiegel voor kwetsbare gebieden zoals Nederland]

Al Gore brengt geen nieuwe feiten – alles wat hij vertelt is al bekend, al jaren. Maar hij brengt de gevolgen samen in een film en laat ons voelen: dit is het gevolg van onze manier van leven. Dit is – zou je kunnen zeggen – de vloek die we hebben afgeroepen over onze planeet door onze manier van leven. Luister maar naar het appèl dat hij op ons doet:

[fragment 4 – slot van de film: Al Gore vertelt wat er op het spel staat: leven op de planeet aarde voor komende generaties]

Dat is wat op het spel staat: ons leven op deze planeet. En ik wil, met Al Gore geloven dat dat kan. Nog steeds! We kunnen terug. We kunnen onze manier van leven veranderen. We kunnen kiezen voor niet steeds meer en toch een keer genoeg. Dat kan. En we kunnen ook zoeken naar manieren om de aarde terug te geven wat we van haar roofden. En ja, dan hebben het inderdaad over onze boodschappen, over Max Havelaar en Fair Trade. Dan hebben we het inderdaad over energielabels, roetfilters en duurzaam hout.

En dat kost geld, dat voel je in je portemonnee. Jazeker. Dat doet ook pijn, als je een keer nee moet zeggen tegen je eigen verlangen of hebzucht. Weet je nog: ook bij de *Pirates of the Caribbean* was de oplossing een pijnlijke: de schat moest worden teruggebracht en er zou bloed moeten vloeien. Wie werkelijk de vloek wil opheffen zal moeten snijden in eigen vlees. Durven we dat? Kunnen we dat? Of hebben we eigenlijk geen keus meer?

Jezus heeft het over ‘rijk zijn bij God’. Wat kan dat zijn? Ergens anders zegt hij dat we ‘schatten in de hemel’ moeten verzamelen en die woorden staan in de Bergrede. Ik zou

willen dat je die 3 hoofdstukken uit Mattheus (5-7) overschrijft en als een levensopdracht meeneemt. Daar gaat het over delen, over vergeven, over ‘anders leven’. Daar gaat het over de dienst aan God als een dienst aan mensen. ‘Rijk *bij* God’ is niets anders dan leven in het ‘Rijk *van* God’ – onthoud dat maar! En in het Rijk van God komt niemand wat te kort, zoveel is zeker.

Wat wil je: leven met de vloek van het goud, of leven met de zegen van God?

Amen.